

**BESPLATAN
PRIMERAK**

INFORMATOR

NEZAVISNOST

sindiso@ptt.yu

www.gsprs-nezavisnost.org.yu

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 1 • AVGUST 2007 • BROJ 4

ŠKOLSKA GODINA PO PLANU

Nova školska godina za oko 850.000 učenika u Srbiji počće, kako je i predviđeno školskim kalendarima, na vreme - 03. septembra. Unija sindikata prosvetnih radnika Srbije najavila je za 05. septembar, opet na neuspeh osuđen, štrajk upozorenja, navodno nezadovoljni materijalnim položajem spremačica.

Druga dva reprezentativna sindikata „Nezavisnost” i SOS su, u međuvremenu, vladi RS dostavili predlog koeficijentata za nenastavne radnike u prosveti kojim traže dopunske povišice za ove kategorije od 2% do

17%. Unijin zahtev o povišicama od 48% u vreme dok se sve više priprema „zamrzavanje” plata javnim službama niko ni ne smatra ozbiljnim. Samim time tzv. štrajk nema nikakvu šansu da uspe. Dok čekaju odgovor iz ministarstva finansija pripremaju se za pregovore o platama u 2008. godini i pregovore oko novih posebnih kolektivnih ugovora

Svim đacima, a naročito prvacima, njihovim roditeljima i nastavnicima, kao i svim zaposlenim u obrazovanju redakcija Informatora želi uspešnu školsku godinu. (Nastavak teksta na str 4.)

POKRAJINI VEĆI BUDŽET

Izvršno veće Vojvodine usvojilo je 14.08.07. predlog rebalansa pokrajinskog budžeta, prema kojem će taj budžet biti uvećan za 6,56 milijardi dinara. Pokrajinska vlada je predložila da budžet iznosi nešto više od 59 milijardi dinara, tj. biće veći za 12,4 posto. Sredstva će najvećim delom biti usmerena na finansiranje projekata u okviru Fonda za razvoj Vojvodine, Garancijskog fonda, kao i na planiranje sredstava putem Fonda za kapitalna ulaganja. Predlogom je predviđeno i oko 180 miliona dinara za održavanje pokrajinskih izbora. Za 120 miliona dinara povećana su sredstva namenjena obnovi požarom oštećenih krajeva u Vojvodini.

Poslanici Skupštine Vojvodine su na sednici održanoj 22. avgusta usvojili rebalans budžeta. Tako će više od tri i po milijarde biti usmereno u razvojne fondove. Akcenat je stavljen na razvojni deo budžeta, čime će biti ostvaren značajan investicioni ciklus, može se reći, najjači od početka devedesetih. Do rebalansa je došlo, između ostalog, zbog toga što je Skupština Srbije kasno usvojila republički budžet. Pokrajinski sekretar za finansije mr Jovica Đukić kaže da je rebalans budžeta posledica povećanog obima transfernih sredstava iz republičkog budžeta, namenjenih

za rashode zaposlenih u obrazovanju i kulturi, kao i sredstava ostvarenih od privatizacije privrednih subjekata u Vojvodini, koja su već sad gotovo dvostruko veća od planiranih.

„Umesto planirane dve milijarde dinara, republika je već sad uplatila četiri milijarde, a do kraja godine prihod od privatizacije trebalo bi da dostigne osam i po milijardi dinara. Morali smo, dakle, napraviti rebalans da bismo mogli koristiti ta dodatna sredstva“ – rekao je Đukić. Nakon rebalansa gotovo polovina budžeta biće namenjena ulaganjima, što će omogućiti dodatno otvaranje velikog broja novih radnih mesta, istakao je Đukić, dodajući da čak ni opozicija nije imala nikakvih zamerki na planirani rebalans budžeta.

Vojvodanski parlament je, na istoj sednici, odobrio promene naziva Gimnazije „Jovan Cvijić” u Beloj Crkvi, Hemijsko-tehnološke srednje škole „Lazar Nešić” u Subotici i Tehničke škole u Temerinu.

OMBUDSMAN OBILAZI VOJVODINU

**Teofilović će obići 13 opština
i MZ**

Pokrajinski ombudsman Petar Teofilović posetiće u septembru, sa zamenicama i saradnicima, 13 vojvodanskih opština ili mesnih zajednica, saopštio je danas Pokrajinski sekretarijat za informacije. On će primati predstavljanje građana i sa njima razgovarati o problemima u radu lokalne samouprave, kao i o aktivnostima i nadležnostima pokrajinskog ombudsmana.

Ombudsman će, prema rasporedu poseta, od 3. do 26. septembra boraviti u Novoj Crkvi, Kanjiži, Martonošu, Žitištu, Aradcu, Bačkoj Topoli, Tavankutu, Malom Idošu, Sečnju, Senti, Baču, Bečeju i Beočinu.

Građani će biti primani u skupštinama opština ili mesnim zajednicama predviđenog dana od 10,30 do 13 časova.

U AKCIJI 384 SINDIKATA ŠIROM SVETA

5. oktobar - Svetski dan učitelja ustanovljen od strane UNESCO – a proslavlja se u više od 100 zemalja sveta svake godine

Svetski dan učitelja obezbeđuje šansu da se privuče pažnja javnosti o važnoj ulozi učitelja u izgradnji bolje budućnosti za sve koji uče u svetu.

Svetski dan učitelja, takođe, obezbeđuje šansu za sindikate učitelja i obrazovne pristalice da lobiraju svoje vlade i podstiču

svjesnost među nastavnicima i učenicima, roditeljima i zaposlenima i svetskoj javnosti o neophodnosti ulaganja finansijskih i ljudskih resursa da se ostvari besplatno, javno i kvalitetno obrazovanje za sve, do 2015. god.

Pridružite se!

(Više na str. 3)

Education International
Internationale de l'Éducation
Internacional de la Educación

NOVI SAD KOJEG NEMA Grčka škola u grčkom sokaku

Još i danas postoji sveže okrečena i ušuškana zgrada u Grčko-školskoj ulici (broj 3) u Novom Sadu, koja nosi ime Grčka škola. Iznad ulaza na kapiji stoji spomen ploča od crvenog mermera sa natpisom na grčkom jeziku. Kuća je u fondu Srpske pravoslavne velike Gimnazije novosadske, a uloga ove institucije je dovoljno znana. Grčka škola u grčkom sokaku je samo deo Novog Sada kojeg više nema. Polovinom 19. veka Grci su imali u Novom Sadu svoju osnovnu školu. Baš kao što su postojale i škole nekih drugih nacija. Ova škola je radila do 1863. godine.

Posle 1848/49. godine Novi Sad snažno napreduje. Grad je usredsređen na prosvetni, književni, svekoliki kulturni i politički život: Novi Sad postaje središte, sve se više štampa, piše i izdaje. Emaniraju se ideje o demokratizmu i slobodi. Uz Gimnaziju i episkopiju, Novi Sad je u to doba dobio Maticu i Pozorište. U Novom Sadu stanuju gotovo svi važniji pisci i književnici. To je vreme nacionalnog poleta u svim pravcima i tada je grad nazvan Srpskom Atinom.

Grčku školu u centru varoši pohađali su uglavnom Srbi. Ova mladež je u drugoj polovini 19. veka sa uspehom završavala srpske škole. Grčka škola je imala dva razreda. U njoj je učitelj bio Grk a đaci su ga zvali "kir taskalos". Ime mu nisu znali ni đaci g. Sava Stojković, g. Dejan Subotić, potonji general i guverner ruskih istočnoazijskih oblasti i g. Pera Šilić. Učitelj je, navodno stigao iz Makedonije, stanovao je u odmah iza čoška Zlatnoj gredi, a onda se preselio u grčki sokak, u zgradu škole. Zgrada je i tada bila na sprat, učionica se nalazila sa leve strane kada se uđe u dvorište. Kuća, iako dograđivana, ostala je nalik na onu iz prethodnog veka.

"Kir taskalos", učitelj koji je mnoge tadašnje Novosadane naučio grčkom jeziku, umro je 1863. a sahranjen je u Nikolajevskoj porti, gde su uglavnom sahranjivani Grci trgovci, a posle i viđeniji Srbi.

Grčka škola je bila neka vrsta otvorenog univerziteta, deca su posle završene srpske osnovne škole dolazila tu na dalje obrazovanje. U školi se učilo samo pisanje i čitanje, naravno

na grčkom. Knjige su bile na jednoj stranici na čistom grčkom, a na drugoj je tekst štampan na srpskom jeziku. Nastavni jezik je bio isključivo grčki. Težište obrazovanja bilo je na veronauci i molitvama.

U Nikolajevsku crkvu se išlo redovno i to kroz baštu Grčke škole. Porta je bila ograđena ogradom od dasaka. Kuća na tom prostoru tada nije bilo. Samo Grčka škola, pa tek na stotinak metara sv. Nikolajevski hram. Ugledni parohijani crkve bili su Grci imenom Koda i Dera, a služili su na crkveno-slovenskom jeziku. Do bune 1848. služilo se i na grčkom jeziku.

Polovinom prethodnog veka u Novom Sadu javljaju se i novi oblici i sadržaji zabava. Stari Novosadani su se okupljali oko crkve u vreme praznika i sabora. Na tim mestima odigrali su se svi važniji narodni i politički događaji i susreti – što su bili povodi za razonodu, pesmu, i igru. Novosadski ratari, salašari, bili su čuvari jezika i narodnih tradicija. Na mobama, prelima i crkvenim slavama čuvala se tradicija narodne pesme. Na Tri Jerarha (12. februar) slavila je Almaška crkva. Tada se okupljao sav ratarski svet. Salašari su ostavljali sve poslove i dolazili u Novi Sad. Prikazivale su se najlepše karuce, a na slavu se odlazilo porodično. Imućni trgovci su tada pokazivali svoje "aljine". Korzo i štetališta živeli su bez obzira na vreme, da li je bilo hladno ili kišovito. Bilo je bitno prošetati i biti viđen.

Na crkvenim slavama ili litijama u pravoslavnoj ili katoličkoj crkvi prisustvovali su i pripadnici drugih vera. Prilikom crkvene slave zvonilo se u crkvama obe veroispovesti. Tolerancija je bila pretpostavka druženja. Svade ili razmirice su bile zabranjene – to se ostavljalo za vreme posle slave.

Novosadske narodne zabave, priređivane su sa kraćim prekidima sve do Drugog svetskog rata i uživale su lep glas ne samo u Novom Sadu nego i na strani. Bogata trpeza, uz obavezno gajdaša i tamburaša i "prasak raketli i prangija". Pevalo se po vasceli dan i celu noć, pisala je svojevremeno Mirjana Džepina o zabavi tog doba. Polovinom 19. veka u Novom Sadu najpoznatiji je svirac bio Jakov Nemeši, zvani "iz Kumana

Jaša", odakle je i došao u Novi Sad. Svirao je Jaša po kafanama na svadbama, u berbama, na salašima i na drugim skupovima.

U javne lokale uglavnom su odlazili samo muškarci. Igrao se bilijar, kuglalo se, igrane domine i kartalo. Kocka je bila zabranjena u tom dobu. Znalo se, zakonom je bilo propisano kada se i dokle može čuti svirka u javnim lokalima. Tako je u dane posta muzika mirovala. Svečari su slavljani isključivo u porodičnim domovima. Balovi, javni koncerti ali i kućne zabave u krugu porodice i najintimnijih prijatelja, bili su omiljeni. Baš kao i u Beču, i Novosadani su negovali balove, koji su često imali humani karakter. "Kod Fazana", "Bela lađa", "Kod kamile" i "Ugarska kraljica" su davali najčuvanije balove, a tzv. "nobli balovi" na koje su dolazili isključivo intelektualci, poneki plemić i bogatiji trgovci, priređivani su u balskoj dvorani Gradske kuće. Bal je bio prilika za nova poznanstva, za prikazivanje odeće kupljene u Beču ili Pešti, pa i Parizu i Londonu, ali i mogućnost da se istakne lični i društveni prestiž. Srednji stalež davao je i poslednju krajcaru za haljine svojih kćeri i varljive trenutke balskog sjaja. Skorojevića je bilo i tada, ali stari Novosadani su umeli da ih prepoznaju.

Stari Novi Sad se prepoznaje na požutelim razglednicama, ali ostao je i u sećanjima onih koji nastavljaju tradiciju Srpske Atine.

Jovan Tanurđić

SUBOTICA, NAJSEVERNIIJA VAROŠ Najstarija škola iz 1710. godine

Dimitrije Kirilović pišući o najstarijim srpskim školama, navodi da je već 1710. godine u Subotici, postojala srpska škola, a poznato je da su se škole osnivale samo uz crkve, te se može smatrati da je pravoslavna crkva u Subotici postojala već 1710. godine. U jednom protokolu iz 1744. godine spominju se mala i velika crkva u Subotici. Crkva

od tvrdog materijala je sagrađena između 1723. i 1726. godine. Današnji izgled crkve i ikonostasa u hramu Svetog Vaznesenja Gospodnjeg datira iz vremena 1909/10. godine. Ikonostas je rad Hanca Lukeša, koji je radio pod nadzorom slikara Paje Jovanovića. Najstarija katolička crkva u Subotici je crkva Svete Tereze Avilske koja je građena od 1773. g. do 1798. godine. Franjevci se u Subotici spominju odmah po odlasku Turaka 1686. godine. Oni tvrđavu preuređuju u crkvu 1730. godine. Prvi pomen o katoličkoj školi u Subotici je vezan za datum 18. maj 1738. g.

Carica Marija Terezija 1779. godine proglašava Suboticu Slobodnim kraljevskim gradom. Od tada počinje intenzivni razvoj grada. Pozorište je izgrađeno 1853. godine, a tada se podižu i mnoge škole. Subotica je železnicom povezana sa svetom 1869. godine, a 1896. godine je prorađena električna centrala, posle čega se ubrzava industrijalizacija grada i čitave oblasti.

U sastavu Austro-ugarske monarhije Subotica je bila do 1918. godine, kada postaje sastav-

ni deo Kraljevine Srbije, a potom i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Jugoslavije.

Danas je Subotica moderan grad sa više od 100.000 stanovnika i predstavlja privredni, kulturni i turistički centar severno-bačkog regiona. Najveća preduzeća su "Nekst", "Sinalko", "Simeks", "8.mart", Pionir, itd. Narodno pozorište je jedno od najpriznatijih u zemlji, a tu su još i "Dečje pozorište" i "Pozorište Kostolanji Deže". Značajne kulturne manifestacije su "Međunarodni filmski festival – Palić", "Letnje pozorišne večeri" i "Dečiji pozorišni festival".

Osam kilometara istočno od Subotice nalazi se jezero Palić. Dužina mu je preko osam kilometara. Čuvena je lekovitost paličke vode i blata. Banja i kupališta, su kao otmenom letovalištu poznati još od kraja XIX veka. Tu je i uređeni park od deset hektara. Tri hotela i mnogobrojnih restorani ugošćuju brojne goste, i domaće i strane. Palički Zoološki park je najveći i najposećeniji u zemlji.

U AKCIJI 384 SINDIKATA ŠIROM SVETA

5. oktobar - Svetski dan učitelja ustanovljen od strane UNESCO – a obeležava se, svake godine, u više od 100 zemalja sveta

(Nastavak sa str. 1)

Education International
Internationale de l'Éducation
Internacional de la Educación

Svetski dan učitelja obezbeđuje šansu da se privuče pažnja javnosti o važnoj ulozi učitelja u izgradnji bolje budućnosti za sve koji uče u svetu.

Svetski dan učitelja, takođe, obezbeđuje šansu za sindikate učitelja i obrazovne pristalice da lobiraju svoje vlade i podstiču svesnost među nastavnicima i učenicima, roditeljima i zaposlenima i svetskoj javnosti o neophodnosti ulaganja finansijskih i ljudskih resursa da se ostvari besplatno, javno i kvalitetno obrazovanje za sve, do 2015. god.

Dok je stalna tema Svetskog dana učitelja „Kvalitetni učitelji za

kvalitetno obrazovanje“, kampanja se ove godine fokusira na problem boljih uslova rada nastavnika, što takođe povlači uslove za učenje za one koji uče. EI poziva na punu i odgovarajuću implementaciju UNESCO / ILO Preporuke u pogledu statusa učitelja iz 1966. god. i Preporuke iz 1997. god. o statusu nastavnog kadra u visokom obrazovanju. 2007. god. je značajna godina jer je to desetogodišnjica prihvatanja Preporuke iz 1997. god. o statusu nastavnog kadra u visokom obrazovanju.

Svetski dan učitelja je vrlo važan u kalendaru EI i njenih 384 organizacija članica. To je prilika da se udruže naporu u kampanji za promenama zasnovanim na iskustvu nastavnika i učenika i da se lobira za kvalitetno obrazovanje.

Šta će EI raditi na Svetski dan učitelja?

EI će pomagati koordinaciju aktivnosti filijala širom sveta na Svetski dan učitelja. Sledeća međuna-

rodna konferencija EI o visokom obrazovanju će biti o području i uslovima rada i zapošljavanja i služiće kao šansa da se evaluiira primena Preporuka iz 1966. i 1997.

Bolji radni uslovi za nastavnike znače bolje uslove učenika za učenje

Zahtevamo:

Odgovarajuće radno okruženje – sigurno i zdravo okruženje za učenje za nastavnike i učenike, odeljenja odgovarajuće veličine i adekvatna predagoška sredstva u učionicama;

Plate od kojih se živi – zarade koj eomogućavaju pristojan život i da se redovno isplaćuje;

Jednake plate i prava za žene – žene nastavnici ne treba da iskuse diskriminaciju bilo kakvog oblika i vlade moraju obezbediti poboljšanje uslova za žene u obrazovanju, u donošenju odluka i na radnom mestu;

Početni i tekući profesionalni razvoj – šansa da se dobiju i razvijaju profesionalne sposobnosti, da se dobijaju najnovije informacije i pedagoške tehnike i da se razvija karijera;

Uključenost u donošenje politike – osigurati da nove politike oslikavaju stvarnost u učionicama, socijalni dijalog mora biti sastavni deo obrazovnog planiranja i politike;

Kolektivno pregovaranje u odbrani i obezbeđivanju prava nastavnika – radni uslovi, kao i kvalitetna procena nastavnih procedura, mora da se ostvaruju pregovorima između reprezentativnih sindikata i poslodavaca.

PRIMERI ZA AKTIVNOSTI NA SVETSKI DAN UČITELJA

Postoje mnoge stvari koje učitelji i sindikati mogu učiniti.

Na nivou sindikata:

- ☞ Organizuju informativne sesije i debate sa članovima sindikata da raspravljaju o relevantnosti Svetskog dana učitelja i kvalitetnom obrazovanju i kako da ih promovišu.
- ☞ Podižu svesnost o Preporuci iz 1966. god. o statusu učitelja organizovanjem javnih događaja kao što su demonstracije, seminari i debate.
- ☞ Sastaju se sa političkim vođama i lobiraju lokalne i nacionalne institucije da primene Preporuke iz 1966. god. i 1997.
- ☞ Organizuju zajedničke aktivnosti sa Ministarstvom prosvete da istaknu ovaj dan i

važnost kvalitetnog obrazovanja.

- ☞ Kontaktiraju UNESCO – ve i ILO – ve nacionalne kancelarije da se povežu sa kampanjom.
- ☞ Organizuju diskusije sa institucijama visokog obrazovanja i centrima za obuku učitelja u pogledu obrazovanja učitelja.
- ☞ Pridruže druge zainteresovane organizacije za kampanju o pravima učitelja i o debati o kvalitetnom obrazovanju za sve, kao suprotnosti od samo Obrazovanja za sve.
- ☞ Organizuju novinske konferencije, članke, intervjue, oglašavaju i slikaju Svetski dan učitelja.
- ☞ Distribuiraju postere, flajere i nalepnice EI o Svetskom danu učitelja.

Na nivou obrazovne institucije mogu:

- ☞ Organizovati čas za đake sa temom kvaliteta. Npr: Kvalitetno obrazovanje – šta to znači za mene? Ili: Šta učitelja čini kvalitetnim? Ili: Šta može da se učini da školski život bude bolji za mene i mog učitelja?
- ☞ Organizovati školske priredbe, parade, takmičenja sa temom Svetski dan učitelja – Kvalitetni učitelji za kvalitetno obrazovanje.
- ☞ Raspraviti probleme s kojima se suočavaju učitelji i daci u vašoj zemlji. Šta može biti učinjeno da se poboljša situacija? Napravite zidnu sliku sa ovim idejama i prezentujte ih lokalnim političarima i vladinim predstavnicima.
- ☞ Distribuirati postere, flajere i nalepnice EI o Svetskom danu učitelja.

PREPORUKA U POGLEDU STATUSA UČITELJA IZ 1966.

Ova preporuka, doneta 5. oktobra 1966. god. od strane članica država UNESCO-a i Međunarodne organizacije rada (ILO), postavlja opšte standarde u vezi statusa učitelja, bez obzira na različitosti nacionalnih zakonodavstava, regulativa i tradicija.

Ona je jedini međunarodni standard prihvatljiv „za sve učitelje i u javnim i privatnim školama i nakon završetka srednjeg obrazovanja, uključu-

jući obdaništa, zabavišta, osnovno, srednje obrazovanje, uključujući i tehničke, stručne i umetničke škole“. (Član 2.)

Uključuje sledeća polja:

- ☞ priprema za profesiju,
- ☞ dalje obrazovanje učitelja,
- ☞ zapošljavanje i karijera:
  - o ulazak u profesiju,
  - o napredovanje i promocija,

- o sigurnost zaposlenja,
- o disciplinske procedure povezane sa prekršajima profesionalnog ponašanja,
- o skraćeno radno vreme,
- ☞ prava i odgovornosti učitelja,
- ☞ uslovi za efikasno učenje i predavanje,
- ☞ plate učitelja i
- ☞ ponuda i tražnja učitelja.

Priredila Nives Kovač

ŠKOLSKA GODINA PO PLANU

(Nastavak teksta sa 1 str)

Nova školska godina za oko 850.000 učenika u Srbiji počće, kako je i predviđeno školskim kalendarima, na vreme - 03. septembra. Unija sindikata prosvetnih radnika Srbije najavila je za 05. septembar, opet na neuspeh osuđen, štrajk upozorenja, navodno nezadovoljni materijalnim položajem spremačica. Druga dva reprezentativna sindikata „Nezavisnost” i SOS su, u međuvremenu, vladi RS dostavili predlog koeficijenata za nenastavne zadnike u prosveti kojim traže dopunske povišice za ove kategorije od 2% do 17%. Unijin zahtev o povišicama od 48% u vreme dok se sve više priprema „zamrzavanje” plata javnim službama niko ni ne smatra ozbiljnim. Samim tim tzv. štrajk nema nikakvu šansu da uspe. Dok čekaju odgovor iz ministarstva finansija pripremaju se za pregovore o platama u 2008. godini i pregovore oko novih posebnih kolektivnih ugovora.

Prvi put posle nekoliko godina, broj upisanih đaka prvaka ove godine veći je nego prethodne. Čak za 2080. Najviše školaraca je u Beogradu i nekoliko najvećih gradova u Srbiji, dok je najlošija situacija, i dalje, u ruralnim sredinama. Malilišanima koji nisu napunili sedam godina, a na testovima kod psihologa su pokazali da su zreli za polazak u prvi razred, to nipošto nije bilo dovoljno. Naime, prema odluci Ministarstva prosvete, svi rođeni između 1. marta 2000. i 1. marta 2001. bili su obavezni da pohađaju program

predškolskog obrazovanja u vrtićima. Makar samo mesec dana mlađi, iako intelektualno napredniji od svojih vršnjaka, strogom primenom Zakona gube šansu da sednu u školske klupe! U Ministarstvu prosvete tvrde da će se striktno držati pravila i da malilišani koji nisu pohađali pripremni predškolski program ove jeseni neće moći u školu. Oni koji, pak postanu đaci-prvaci imati će obaveznih predmeta 19 časova nedeljno i još pet časova izbornih, kao i slobodne aktivnosti. Za njih strani jezik je postao obavezan, a u većini škola odlučili su se za engleski jezik.

Za đake u užoj Srbiji prvo polugodište završice se u petak, 28. decembra, a zimski raspust će trajati od 31. decembra ove do 21. januara 2008. godine. Nešto drugačiji raspored zimskog odmora imaće učenici u Vojvodini. Za njih će zimski raspust trajati od 24. decembra do 11. januara 2008. godine, a potom se nastavljaju prvo polugodište s još dve sedmice nastave, do 25. januara. Nakon još šest dana zimskog odmora voždovanski đaci drugo polugodište započinju u četvrtak, 31. januara 2008. godine. Prolećni raspust za sve đake u Srbiji počće 25. aprila i traje do 5. maja. U školama će se praznovati državni i verski praznici. Neradni dani su Dan državnosti Srbije, 15. februar, kao i Praznik rada, 1. i 2. maj. Učenici i zaposleni u školi imaju pravo da ne pohađaju nastavu odnosno da ne rade u dane

verskih praznika – pravoslavni vernici na prvi dan krsne slave, Božić, Veliki petak i drugi dan Vaskrsa. Pripadnici Islamske zajednice pravo na neradni dan imaju 12. oktobra, kad je prvi dan Ramazanskog, i 20. decembra, prvog dana Kurban-bajrama, a pripadnici Jevrejske zajednice 22. septembra 2007. godine, na prvi dan Jom Kipura.

U školama će se, radno, proslaviti 27. januar – Sveti Sava i 28. jun – Vidovdan, dok se kalendarom rada u školama, 8. novembar, i dalje, obeležava kao Dan prosvetnih radnika.

Ove godine više će se povesti računa o bezbednosti dece u saobraćaju. Saobraćajna policija proverava saobraćajnu signalizaciju u zonama škola, a u MUP-u tvrde da žele blagovremeno da otklone sve moguće nedostatke i maksimalno eliminišu opasnosti u saobraćaju.

REFORMA; GODINA PETA

Petake čeka 13 obaveznih i četiri izborna predmeta

Već petu godinu reforma ulazi u naše osnovne škole. Zamišljena kao postupna, svake godine ona ulazi u po jedan razred. Ove godine novi nastavni plan i program će dočekati učenike petog razreda. Sadašnji petaci su praktično prva generacija osnovaca koja od početka školovanja nova znanja savladava na nov način.

Po reformisanom planu i programu u petom razredu učenici će imati obavezne nastavne predmete, obavezne izborne nastavne predmete, izborne nastavne predmete, dodatnu i dopunsku nastavu, te obavezne vannastavne i slobodne aktivnosti.

Petaci će obaveznih predmeta imati 23 časa nedeljno. Izuzetak su učenici koji nastavu slušaju na nekom od jezika nacionalnih manjina koji su u upotrebi u školama. Umesto pet časova nedeljno srpskog, oni će toliko imati časova svog maternjeg jezika, a srpski će, takođe kao obavezan predmet, slušati tri časa nedeljno, pa će njihovo nedeljno opterećenje obaveznim predmetima biti 26 časova.

Ovim časovima biće dodata još i četiri časa nedeljno obaveznih izbornih predmeta. Od toga je-

dan čas nedeljno je građansko vaspitanje ili verska nastava. Drugi obavezan izborni predmet je strani jezik, koji teorijski učenik bira s liste koju ponudi škola. Treći obavezan izborni predmet s jednim časom nedeljno je fizičko vaspitanje, tj. izabrani sport i... još jedan čas nedeljno sa spiska izbornih predmeta. Ministarstvo prosvete je za taj čas ponudilo sledeće predmete: čuvari prirode, svakodnevni život u prošlosti, crtanje, slikanje i vajanje, hor i orkestar, informatika, šah i domaćinstvo.

Svi ovi predmeti zastupljeni su sa po jednim časom nedeljno, dok je osmi predmet sa spiska izbornih, maternji jezik s elementima nacionalne kulture, koji je namenjen učenicima pripadnicima nacionalnih manjina koji nastavu slušaju na srpskom jeziku, zastupljen s dva časa. Od ovih sedam predmeta za sve učenike, ili osam za pripadnike nacionalnih manjina koji nastavu slušaju na srpskom, škola je dužna učenicima da ponudi bar četiri, a oni moraju da odaberu makar jedan predmet. Ovaj predmet učenik bira na početku svake školske godine, to jest onaj koji sada izabere ne mora slušati naredne četiri godine.

Izborni, a obavezni

Sadašnji petaci su se u prvom razredu već bili opredelili ili za građansko vaspitanje ili za versku nastavu. To njihovo opredeljenje bilo je obavezujuće do kraja I obrazovnog ciklusa. Međutim, sada, bez obzira šta su od prvog do četvrtog slušali, imaju pravo ponovo da biraju da li će slušati građansko ili veronauku. Kada, sada, izvrše izbor jednog od ova dva predmeta morati će da ga slušaju do kraja osnovnog školovanja.

Drugi jezik obavezan do kraja školovanja

Da podsetimo, sadašnji petaci su prvi strani jezik kao obavezan predmet dobili još u prvom razredu i to je uglavnom bio engleski, tako da će sada dobiti neki od ostalih stranih jezika koji se u našim školama uče, a to mogu biti, pored engleskog, nemački, francuski, ruski, španski ili italijanski. I ovaj predmet je obavezan do kraja osnovnog školovanja.

Ni to nije sve,

Pored redovne nastave, u kojoj su obavezne i obe vrste izbornih predmeta, i u petom razredu nastavnicima su dužni da organizuju dopunsku nastavu za učenike koji zaostaju u savladavanju gradiva, te dodatni rad za one koji traže više znanja nego što je predviđeno redovnom nastavom. Za ove namene predviđen je po jedan čas nedeljno. Jedan čas nedeljno učenici će provoditi i na času odeljenjskog starešine, dok je za slobodne aktivnosti, u koje spadaju društvene, tehničke, humanitarne sportske i kulturne aktivnosti, predviđen od jednog do dva časa nedeljno, a za ekskurziju dva dana godišnje.

INĐIJA; BEZ JUBILARNIH NAGRADA U najboljoj opštini u Srbiji nema socijalnog dijaloga

Nedavno, tačnije 17.08.2007. uoči samog početka školske godine KO sindikata "Nezavisnost" Indije održao je svoju 9. sednicu. Pored 6 tačaka dnevnog reda koje su skoro sve podjednako važne za prosvetne radnike, centralno mesto je zauzela tema "Obaveze lokalne samouprave prema osnovnim i srednjim školama sa posebnim osvrtom na jubilarne nagrade". Sednicu je otvorila predsednik KO "nezavisnost" Indija Budimka Čikarić Palija dok je gost bio predsednik NSPRV "Nezavisnost" Ranko Hrnjaz. Od sedam članova Odbora prisustvovalo ih je šest: Pejčić Branislav (OS "Petar Kočić" Indija), Vukas Zorka (OŠ 22.oktobar" Krčedin), Meljnik Svetlana (SS "Đorđe Natošević" Indija) i Budovački Melanija (TŠ "Mihajlo Pupin" Indija).

U uvodnoj reči Budimka Čikarić Palija je naglasila da je povod za ovu sednicu kao i za konferenciju za štampu je oportunističko ponašanje lokalne samouprave prema prosvetarima odnosno isplati stečenih Jubilar-nih nagrada i posle godinu dana pespoštedne borbe sindikata "Nezavisnost" sa lokalnom samoupravom.

Predsednik NSPRV "Nezavisnost" Ranko Hrnjaz je istakao da je najefikasnija medijska borba kao i stalno insistiranje na sastanke i dogovore a pošto se iscrpe sve mogućnosti onda primeniti nepopularnu meru- ući u sudske sporove. Problem je u tome što lokalna samouprava uvek favorizuje svoje predstavnike u školskim odborima koji imaju uticaja na odlu-

čivanje, direktori čuvaju svoje fotelje tako što se ne zameraju lokalnoj samoupravi a prosvetari su između dve vatre. Naravno, sindikat ne ostaje ravnodušan već koristi kako zakonske osnove tako i ostale mehanizme delovanja i nastavlja borbu. Po Kolektivnom ugovoru zaposleni ima prava na jubilarnu nagradu za 10, 20 i 30 godina radnog staža, Božićnu nagradu, otpremninu i na jednu celu platu za 3 meseca bolovanja (prava ne zastarevaju 3 godine). Zahteve smo oročili za 1.09.2007. a posle toga moramo krenuti u sudske sporove. Direktori treba da na opomenu pred tužbu obaveste lokalnu samoupravu i Pokrajinski sekretarijat da ne bi došlo do blokade školskog računa.

Nanić Stana je iznela da lokalna uprava ne izmiruje ni paketiće, seminare, takmičenja i često kasni sa putnim troškovima. Bilo je reči o zloupotrebama direktora, izdavanja sala i kompjuterskih kabineta privatnim licima. Bilo je reči o otpremninama za buduće tehnološke viškove i mogućim stimulativnim otpremninama. Čuo se i podatak da će ići racionalizacija mreže škola jer primera radi, Srbiji treba 150 škola, a ima ih 500 koji fabrikuju nestručni kadar. Pored škola gradili bi se i učenički domovi. Što se tiče plata, treba sačuvati realne plate. Treba smanjiti nenastavno osoblje sa 29% ukupnog broja zaposlenih na 10% (Evropski standard). U zdravstvu je odnos plata 1:4 a u prosveti 1:3. Bilo je reči o zalaganju i povećanju plata za pomoćno tehničko osoblje kao i SSS što se i čulo na pregovorima sa Vladom i predsednika GSPRS-a

Zdravka Kovača. Potom je dopunila Budimka Čikarić Palija da moramo kao sindikat poslati zahtev Vladi da mogu u slučaju zamrzavanja da primene na državne organe a ne i u javnim službama jer su daleko niže plate. Takođe je dodala da treba insistirati na isjednačavanju plate sa zdravstvom. Iznela je podatak da je predsednik GSPRS Zdravko Kovač upriličio sastanak sa ministrom Zoranom Lončarom i da će se poštovati Protokol za ovu godinu a o novom Protokolu i pregovorima nešto kasnije.

Posle sednice usledila je konferencija za štampu (RTI, Sremske novine i Sremska televizija) gde je predsednik Ranko Hrnjaz sve ovo još jednom rezimirao te pozvao lokalnu samoupravu da ispuni svoje obaveze do 1. septembra. Bilo je takođe reči da ćemo nastaviti kampanju sve do ispunjenja zahteva. Ova vest je zauzela značajno mesto u svim informativnim emisijama - čekamo odgovor lokalnih vlasti.

Budimka Čikarić Palija

ZA LEPŠI I ZDRAVIJI VRBAS Dani stvaralaštva vrbaskih predškolaca

Ekoškim festivalom pod nazivom „Za lepši i zdraviji Vrbas“, završena je manifestacija „Dani stvaralaštva vrbaskih predškolaca“. U centralnom događaju koji je održan na gradskom stadionu učestvovalo je oko 500 dece iz svih vrbaskih vrtića. Svaki vrtić imao je svoju tačku u kojoj su deca igrala i pevala, a poruka svih bila je ista „Hoćemo zdrav i čist grad“. Deca iz jednog od vrtića obučena u zelenoj boji bila su maskirana u drveće sa okačenim

lišćem napravljenim od papira, dok su druga bila maskirana u cveće sa raznobojnim laticama.

Grupa mališana igrala je u kolu, svi su nosili balone sa ispisanim porukama, koje su nakon nastupa pustili da odlete. Bine gradskog stadiona bile su pune, tako da je mnogobrojna publika stojeći kraj stadiona posmatrala program.

Manifestacija Dani stvaralaštva vrbaskih predškolaca koja se organizuje već treću godinu za redom, ove godine trajala je desetak dana. Celokupna manifestacija tokom kojih je održano niz programa nosila je naziv „Od vrtića do vrtića, svuda slatka mala bića“.

Tih desetak dana Vrbas su ukrašavali najmlađi, a svaki dan tokom manifestacije nosio je različit naziv. Pored nekoliko programa i priredbi održanih u bioskopu „Jugoslavija“ na kojima su deca pokazala svoje glumačko umeće, održana je i akcija „Naša olovka crta srcem“ na kojoj su bili izloženi

BESPLATAN PREVOZ

Pojedine kategorije učenika srednjih škola sa prebivalištem na teritoriji gradske zajednice Novog Sada i koji putuju u druge opštine u škole čiji je osnivač država ili pokrajina, imaju pravo na 100% regresiran prevoz, počev od 1. oktobra.

Učenici koji ostvaruju pravo na besplatan prevoz su oni koji imaju samohrane roditelje, potiču iz porodica koje dobijaju dečji dodatak, daci-izbeglice ili prognanci ili su dete palog borca, odnosno ratnog vojnog invalida, kao i učenici iz porodica u kojima međumestnim prevozom putuje dvoje ili više učenika.

Zahteve za regresiranje ili participaciju troškova prevoza učenici bi trebalo da podnesu u Novosadskoj Gradskoj kući.

likovni radovi mališana. Pod sloganom „U zdravom telu zdrav je i duh“, održan je i dan posvećen fizičkim aktivnostima, pa su se mališani takmičili u nekoliko sportskih disciplina.

I BUNJEVAČKI U ŠKOLAMA

Od septembra u nižim razredima osnovnih škola subotički đaci imaće mogućnost da uče, kao izborni predmet, bunjevački govor sa elementima nacionalne kulture. Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje je još 2003. odobrio molbu Bunjevačkog nacionalnog saveta da se i bunjevački govor pojavi u osnovnom obrazovanju. Ministarstvo prosvete saglasnost je još pre dve godine dalo, ali se do sada čekalo sa pokrajinskom odlukom.

Nikola Babić, predsednik Bunjevačkog nacionalnog saveta kaže da, pošto Bunjevci nemaju standardizovani jezik, odlučili su se da se u školama deci omogući da neguju ovaj specifični govor i uče o nacionalnoj kulturi kao osnovnim elementima identiteta svog roda. Na osnovu po-

znavanja terena i „skeniranja“ situacije u školama, ali i interesovanje dece i roditelja, u Bunjevačkom nacionalnom savetu se nadaju da će u nekoliko škola uspeti da organizuju ovu nastavu koja podrazumeva dva časa sedmično.

Bunjevci, ipak, još čekaju na svoj bukvar. „Čitanka“ i „Gramatički priručnik“ nisu ušli u štampu jer nedostaje saglasnost ministra prosvete Zorana Lončara.

„Do sada smo dobili saglasnost Pedagoškog zavoda Pokrajine, Nacionalnog pedagoškog saveta, koji je pod ingerencijom Narodne skupštine, pokrajinskih sekretarijata za obrazovanje i prava manjina, pa očekujemo da će i odobrenje ministra prosvete stići u kratkom roku. Mislim da nismo zakasnili. Uostalom, nastava po izbornim predmetima obično i počinje tek u oktobru. Osim toga, neke manjine su dočekale početak školske godine bez ovih knjiga. Mi smo, međutim, želeli da sve pripremimo, jer smo očekivali da će uvođenje bunjevačkog govora u škole biti pažljivo posmatrano u javnosti“, objašnjava Nikola Babić.

Da će pažnje javnosti biti, uverava i oštro reagovanje Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, izdato odmah pošto se Pokrajina saglasila sa uvođenjem bunjevačkog govora u škole, koji smatra da je to još jedan od načina asimilacije vojvodanskih Hrvata. U saopštenju se podseća da je Srbija dužna da poštuje konvencije o manjinskim pravima koje je potpisala. Ali, istovremeno, i Bunjevački nacionalni savet stoji na stanovištu da uvođenjem bunjevačkog govora u osnovne škole samo koriste ustavnu mogućnost. Ulazak Bunjevaca u zvaničan obrazovni sistem, još jedna je stavka u nizu nesporazuma i neprihvatanja između bačkih Hrvata i Bunjevaca, gde se većina sistemskih mogućnosti u ostvarivanju manjinskih prava tumači kao atak na onu drugu stranu.

U subotičkim osnovnim školama, od 2002. nastava se izvodi na hrvatskom jeziku. U planu je bilo da, od septembra, i u gimnaziji bude otvoreno odeljenje na hrvatskom jeziku, ali se od toga odustalo pošto se javilo svega četvoro učenika.

STO GODINA „DEČJE KUĆE” MARIJE MONTESORI

Jubilej koji se obeležava u celom svetu

Montesori društvo Srbije, čije je sedište u Subotici, u Montesori vrtiću „Neven” (ul. Rade Končara 25), u saradnji sa Jugoistočnom Montesori asocijacijom – JEMA i Centrom za kvalitetno obrazovanje nedavno je organizovalo stručni skup povodom 100 godina od osnivanja „Dečje kuće” Marije Montesori, jubileja koji se obeležava u celom svetu. O razvijenosti Montesori programa i aktivnosti asocijacije u Holandiji, Mađarskoj, Makedoniji, Bugarskoj i drugim zemljama, kao i iskustvima u našoj zemlji, gde je primena ovog specifičnog pedagoškog programa u začetku, govorili su predstavnici Montesori asocijacija iz zemlje i inostranstva.

Italijanka Marija Montesori, lekar i pedagog,

od 1907. godine vodila je u Rimu „Dečju kuću” za predškolsku decu od tri do šest godina primenjujući novu naučnu pedagogiju čiji je začetnik. Dečje kuće organizovane na način koji je kasnije nazvan Montesori sistemom omogućavaju slobodnu, opuštenu ali i organizovanu obrazovnu aktivnost dece, uz poseban didaktični materijal, pri čemu su vaspitači i nastavnici vodiči i organizatori koji diskretno i nenametljivo pomažu deci u procesu samoobrazovanja i samosaznavanja, istaknuto je na ovom skupu. Metoda je dobila široku primenu u celom svetu, a smatra se da je suština vizije deteta i njegovog slobodnog odrastanja Marije Montesori sadržana u Povelji o pravima deteta iz 1989. godine, tri i po decenije posle njene smrti.

U Srbiji se od 2000. godine čine prvi koraci u primeni Montesori metode i Subotica je u tome postavila temelj, kao sredina sa najdužom tradicijom predškolsstva. „Otvoreni Montesori program”, kako je nazvan kod nas, primenjuje se u svega nekoliko gradova i to u privatnom, državnom i nevladinom sektoru. U okviru državnog sektora Montesori učenje odvija se samo u okviru subotičke Predškolske ustanove „Naša radost”, u vrtiću „Neven”.

MANJAK DECE - VIŠAK NASTAVNIKA

Na konkursima za upražnjena ili nestručno zastupljena radna mesta nastavnika u osnovnim i srednjim školama, u Severnobackom okrugu, ovog leta je bilo znatno više molbi od slobodnih mesta. Pored toga, već godinama se govori o viškovima zaposlenih u školama.

I u srednjim i u osnovnim školama još uvek se najviše traže nastavnici matematike. U osnovnim školama još uvek se traže nastavnici engleskog jezika, ali ove godine i nastavnici nemačkog jezika. Neke škole su za drugi strani jezik izabrale španski ili italijanski, koji nisu, bar dosad, bili uobičajeni za ovo područje. Pravađu tu tim da za te predmete imaju stručne nastavnike. Međutim, u društvenim delatnostima opštine Subotica smatraju da bi akcent trebalo staviti na francuski i nemački. Nemački zbog toga jer u Subotici postoje i obdaništa na nemačko-srpskom i nemačko-mađarskom jeziku, pa bi deca do srednje škole mogla da steknu dobru osnovu za dalje učenje.

Svake godine pojavi se i neki „hit” među deficitarnim kadrovima. Prošle godine su to bili nastavnici fizike. Ove godine - nastavnici fizike. Na drugoj strani, pojavio se problem sa viškom nastavnika geografije i istorije.

Kako neke škole iz godine u godinu upisuju ma-

nje učenika, nisu otvarala nova odeljenja, pa se pojavljuje višak učitelja. U tome im ponekad „pomognu” i roditelji koji ispisuju decu iz malih razreda i upisuju ih u drugu školu, pa makar to bilo i dalje i skuplje, zbog prevoza autobusom, kolima ili taksijem.

O tome govori i primer u čantavirskoj školi. Pre nekih 10 godina ovde je primljeno dosta nestručnog kadra, među kojim najviše učitelja. Sada je 8 ljudi bilo u (ne)prilici da bude tehnološki višak. Šta gore, oni bi to i postali, pošto im je direktorica promenila radni status, preimenovavši im radni odnos sa neodređenog na određeno vreme. Na sreću, intervencijom RKO sindikata, „Nezavisnost” stvar je dovedena u prvobitno stanje. Međutim, kada je, na nestručno zastupljena radna mesta u školi, raspisan konkurs, javile su se čak 104 osobe, ali je od svih njih, samo jedna bila stručna.

Opštinske prosvetne vlasti su svesne da ih čeka racionalizacija školske mreže i broja odeljenja, ponajpre zbog smanjenja broja dece. Sve više se priča o modelu iz susedne Mađarske, gde se zatvaraju odeljenja ako u njima nema bar 15 učenika, ili čak i cele škole - ako naselje ima manje od 1.500 stanovnika. Tako su preostala deca prisiljena da putuju u najbliža mesta sa školom.

Možda je, ipak, rešenje, za eventualne viškove nastavnika, u nastavi u jednoj smeni, koje je pokrenuo Pokrajinski Sekretarijat za obrazovanje i kulturu,

doduše kao pilot projekat. Međutim, iako je u celodnevnom boravku i nastavi u jednoj smeni budućnost obrazovanja, za široku primenu ovakvog modela Republika i Pokrajina nemaju para, škole prostora, a uprave škola i zaposleni dobre volje i razumevanja.

SVE JE SPREMNO U PU

Prvog septembra ujutro svi vrtići u Zrenjaninu biće spremni da prime mališane čiji su se roditelji odlučili na ovaj način čuvanja svojih naslednika. Neki objekti će biti zakrečeni, ali svi oprani i izribani. Mališane na Bagljašu čekaju potpuno renovirani vrtići "Bambi", "Bajka" i "Crvenkapa".

Posle požara, koji je proletos uništio deo "Bambija", uprava Predškolske ustanove Dečja radost, u dogovoru sa osnivačem - SO Zrenjanin, je odlučila da potpuno preuredi sva tri vrtića na Bagljašu. Promenjene su instalacije, a prostor preuređen kako bi odgovarao novoj organizaciji PU; u "Bajci" će biti samo jaslene grupe, u "Bambiju" celodnevni bo-

ravak, a u "Crvenkapi" pripreme grupe za školu. Ovakva organizacija, trebala bi da omogući i mališanima i vaspitačima komforniji smeštaj i bolji rad. Tako su vrtići u Zrenjaninu postali namenski.

Kompletno je renovirana i centralna kuhinja u kojoj se pripremaju obroci za sve vrtiće.

Ukupan broj upisanih mališana u svim starosnim grupama je oko 2500. To je ustvari cifra jednaka broju malih korisnika koji se u nekoliko poslednjih godina upisuju u Zrenjaninske vrtiće. Bez obzira što je obuhvat mališana predškolskim obrazovanjem tek nešto veći od 40 % u upravi ustanove tvrde da nikog ne odbijaju i da nemaju „listu čekanja“.

POKLONI ZA SVE ĐAKE-PRVAKE

Predsednik opštine Zrenjanin Goran Kneževića odlučio je da svim đacima-prvacima sa teritorije opštine Zrenjanin, povodom početka školske godine, budu uručeni prigodni pokloni. Svi oni dobiće na poklon đačke torbe, sa školskim priborom,

a dodela će biti izvršena u školama koje prvaci pohađaju, prvih dana nove školske godine.

U prvi razred školske 2007/2008 godine upisano je ukupno 1262 učenika i to 626 dečaka i 636 devojčica.

TEHNIČKI FAKULTET AKREDITOVAN ZA OBLAST NAUKE

Ministarstvo nauke i zaštite životne sredine Republike Srbije donelo je odluku da se Tehnički fakultet "Mihajlo Pupin" u Zrenjaninu akredituje u oblasti tehničko-tehnoloških nauka - informatika, računarstvo, politehnika, mašinstvo i menadžment, za obavljanje naučno istraživačke delatnosti jer za to ispunjava propisane uslove.

Istovremeno, upisan je i u registar naučno-istraživačkih organizacija.

Fakultet, kao uostalom i sve visokoškolske ustanove u Republici, u novembru očekuje i akreditaciju same ustanove, kao i svih studijskih programa. Na fakultetu kažu da su i proces dalje akreditacije ozbiljno shvatili, posebno kada je reč o standardima prostora i nastavnika (70 odsto nastavnog kadra mora biti u stalnom radnom odnosu), kao i ostalim standardima koje postavlja Nacionalni prosvetni savet, a o čemu odlučuje komisija za akreditaciju.

Upravo se slomiti na njima.

NESLANE ĐAČKE ŠALE

Duže vremena Zrenjaninom kruže različiti tonski zapisi, na kojima se čuju glasovi mladića i devojaka, uglavnom srednjoškola, koji zarad svoje zabave, telefonskim putem zivkaju profesore i zezaju ih na razne načine!

Tako su npr. izvesnog profesora matematike, zaposlenog u jednoj od Zrenjaninskih srednjih škola, a znajući da poseduje dva automobila, pitali da li bi prodao svog „stojadina“. Nakon izjave da to nije njegovo vozilo, već vozilo njegove supruge nastavio se dijalog u stilu emisije „Pozovi M ili će on tebe“. „Šaljivdžije“ su se pokazale maštovite, a „žrtva“ naivna. Sada se taj i neki drugi razgovori, snimljeni kompjuterski, distribuiraju kao hit, a đačke žurke započinju preslušavanjem tonskih zapisa onih profesora koji su se naivno „upecali“ na telefonsku provokaciju.

Zanimljivo je da je ovaj profesor i ranije bio

cilj neslanih šala. Tada je, nasevši na provokaciju, otkazao već zakazan pismeni zadatak i otputovao za Beograd da, primi novčanu nagradu! Učenici su ga, naime, pozvali i saopštili mu da je dobitnik velike novčane nagrade i da je potrebno da lično dođe u glavni grad, da je preuzme.

Nešto slično dogodilo se i jednom poznatom profesoru informatike, koga su učenici, predstavljajući se kao policajci, zvali u ponoć, naloživši mu da se javi na razgovor „inspektoru Nikoliću“, zbog toga što je, kako su tvrdili, prošao kroz crveno. Informatičar ne samo da je „naseo“ na zezalicu, već je veselom društvu, sa druge strane telefonske linije, objašnjavao da je to, možda i učinio, ali slučajno i zamolio da ne plati kaznu (od 5.000 do 25.000 dinara).

Iako su takvi razgovori providni i većina pozvanih ih brzo razotkrije, izgleda ipak da broj onih

koji su se „upecali“ i nije baš malen.

Autori neslanih šala kažu da, u pravilu, zovu one profesore koji su i inače poznati kao rasejani. Međutim, one strožije profesore koji su „strah i trepet“ ne zovu. Jer, ipak su svesni da rade nešto što nije primereno i nikad nisu u potpunosti sigurni da „kola neće krenuti nizbrdo“ i upravo se slomiti na njima.

„EVROPSKA DUGA“ U ZRENJANINU

Tridesetak učenika i dvoje profesora Gimnazije iz Ptuj, bili su letos gosti vršnjacima iz Zrenjanina, koji su kao njihovi partneri uključeni u projekat pod nazivom „Evropska duga“. Ovaj, zajednički projekat škola-prijatelja iz Srbije i Slovenije, promovise univerzalne vrednosti kao što su mir, sloboda, demokratija, tolerancija, solidarnost i jednakost.

Tokom petodnevno boravka u Zrenjaninu gi-

mnazijalci iz Slovenije posetili su i Beograd, Novi Sad i Sremske Karlovce. Bila je to prilika, da sa svojim domaćinima, obidu; Hram Svetog Save, Beogradsku Arenu, Kalemegdan, Petrovaradin i Karlovačku gimnaziju.

Domaćin gostima iz Slovenije bila je Zrenjaninska gimnazija.

„Evropska duga“ ima za cilj upoznavanje učenika sa različitim vrednostima u određenim interkulturalnim okvirima i formiranje njihovih stavova o tome. Projekat su započeli profesori iz Ptuj, koji su za regionalnog partnera izabrali upravo kolege iz Zrenjanina. Saradnja se uspešno nastavlja već treću

godinu. Rad u radionicama istovremeno se realizuje i u Ptuj i Zrenjaninu. Na kraju će se uporediti rezultati, na osnovu kojih će, s obzirom da svaka vrednost nosi određenu boju, biti formirana tzv. „Evropska duga“. Članovi zrenjaninskog tima će sredinom septembra boraviti u uzvratnoj poseti Ptuj.

ČIJI SU PORAZ PONAVALJAČI U ŠKOLAMA I NA FAKULTETIMA

Problemom neuspeha učenika i studenata bavim se od 1958. godine. Ovog juna navršilo se 36 godina kako je Osnovna škola "Dragojlo Dudić" u Malom Mokrom Lugu, čiji sam direktor bio, ostvarila podvig i u teškim uslovima postala prva škola bez ponavljača u SFRJ.

Stara, nepedagoška i nehumana praksa ocenjivanja još je prisutna, posebno na višem i visokom obrazovanju. Za slab rad nastavnika slabim ocenama kažnjavaju se učenici i studenti. U novom Zakonu o visokom obrazovanju nalaze se administrativne i nepedagoške odredbe o ocenjivanju, koje otežavaju normalno napredovanje sposobnih studenata. Uporno se uloga nastavnika u neuspehu učenika i studenata zaobilazi, minimizira, a stalni krivci (žrtve) su "slušaoci" često loših predavanja i svedoci "patoloških" kriterijuma ocenjivanja, kojima "bauk-profesori" grade lažni autoritet.

Čiji su poraz ponavljači u školi i na fakultetu?

To je poraz koncepcije i politike obrazovanja u kojoj se ne uvažavaju temeljni pedagoško-didaktički zakoni, postupci, kriterijumi. Drugi, često najvažniji, krivci za neuspeh učenika i studenata su nastavnici, činovničko-rutinskog profila, slabu stručnjaci, bez dovoljne profesionalne odgovornosti za neuspeh sposobnih i motivisanih vaspitanika. Treći uzroci slabijeg uspeha učenika i studenata mogu biti socijalne i druge prilike u porodici. Četvrti uzrok neuspeha može biti lenjost, nemarnost ili nedovoljne sposobnosti izvesnog broja vaspitanika. Dakle, 90 odsto neuspeha treba "adresirati" na "katedru" i "kancelarije", a ne na učenike i studentske klupe. Ponavljanje razreda i godina je "feudalna pedagogija" i zaštita slabog rada "jačeg" nastavnika. Dočekati 21. vek sa prosekom trajanja studija osam godina, to je praksa, ne samo protiv pedagogije, već protiv države, ekonomije i omladine!

Kakve su posledice neuspeha? Na ovo pitanje potpuniji odgovor mogu dati psihijatri, socijalni radnici i stručnjaci za delinkvenciju, odnosno za kriminal, jer se redovno susreću s mladima koje su škola i porodica neuspešno vodili i vaspitavali. Naša saznanja, u višedecenijskom proučavanju ovog fenomena kazuju da je doživljaj neuspeha za decu i omladinu poguban, često rušiteljski po ličnost, i njen socijalni statut i životne ideale. Nositi žig neuspeha u mladosti i trpeti "bič" javno omalovaženih sposobnosti - ovaj teret i udar mnogi mladi dožive kao ponor i katastrofu. Od sposobnih postaju ponavljači, od zdravih postaju bolesni, od lepo vaspitanih postaju ponavljači, od zdravih postaju bolesni, od lepo vaspitanih postaju delinkventi! Zato pedagoška i humanistička poruka glasi: čuvajmo mladu ličnost od neuspeha, koji se pedagogijom, ljubavlju i čovečnošću mogao izbeći!

Prof. Dr. Drago T. Pantić

POLITIČKO-SOCIJALNE ZABLUDJE TRANZICIJE

Svojevremeno, kada je potpisnik ovog članka bio uključen u upravno-stručne poslove projektovanja školskog sistema u Srbiji, koji, pored ostalog, predviđao, kako su političari gromoglasno najavljivali (S. Šušar i ostali) "intelektualizaciju proizvodnog rada", čovek iz naroda, sorbonski doktor nauka i akademik legendarni Radomir Lukić upozoravao je: "Manite se, ljudi, tih gluposti! Kakav "muzač krava" i "proizvođač salate", školujte, bre, srpskog domaćina! Nismo mi Amerika - naš seljak je domaćin, Srbija niti može, niti treba da ima veleposednike i kaulboje - farmere! To znaju koji znaju šta je ta naša, seljačka Srbija".

Akademik Lukić je, i toga se ikada nije stideo, šta više ponosio se tim i to često isticao - "dete sela" (Pomoravski Miloševac kod Velike Plane, kako je govorio "Misir na zemlji"). Dobro je znao "dušu" Srbije jer se čitavoga života, svetski obrazovan, bavio sociologijom, za razliku od mnogih kreatora školstva - kabinetlija i čak jalovih pedagoga koji život uglavnom znaju iz literature! Nije bez razloga Bernar Šo u "Pigmalionu" u usta profesora Higinsa koji "pravi" od ulične cvečarke aristokratkinju, upozorio: da je "pravi život onaj na dnu" i - možete ga osetiti kroz kožu!"

Sa zabludama ili - tačnije - izneverenim očekivanjima "usmerenog" mi smo poodavno raskrstili, ali ne i sa, još težim, političko-socijalnim zabludama tobože "tranzicije" i "evropeizacije". Pre svega, treba ugasi sve što ne donosi zaradu, iako se dobro zna da rad i zapošljavanje nisu samo u funkciji profita, nego i zapošljavanja.

U tom smislu u agraru, na primer, Srbiji se potura tobože "potreba" da tajkuni svoje feudalno carstvo treba da zaokruže i posedima od više hiljada hektara, kao podlogom za svoje klanice, pivare, fabrike vafla, proteina i sl. Iskustva baš razvijene Evrope, međutim, nisu tako profilerski - ekstremna: u Italiji, Holandiji, Francuskoj, Nemačkoj, Engleskoj, Škotskoj i sl. farmeri, često i fakultetski obrazovani, sasvim pristojno žive obrađujući čak "jedva" koju desetinu, najviše stotinu hektara zemlje! Najsiromašniji su farmeri u Grčkoj sa "jedva" četiri hektara zemlje, ali je i to "mnogo" kad se poredi sa srpskim "farmerom" koji se grči, a i bezdušno i nedomaćinski raubuje mašine na svega (u proseku) 2,5 hektara, pri čemu je prosečna parcela tek 0,40 ari!

A Srbija ravnodušno gleda kako se rađaju, kako bi Madar Mor Jokai rekao: "nove spahije" - sa stotinama, čak hiljadama hektara obradivog zemljišta

koje se, inače, kupuje, prodaje u bescenje: za dva miliona evra, dakle u vrednosti jedne bolje opremljene tajkunske vile (dvorca), slobodno se može kupiti i do 1.000 hektara moravsko-vojvođanske zemlje.

Pred svim ovim, umesto da pomognu svima čiji sinovi ne beže od poljoprivrede (i ostalih, s njom povezanih grana) da na tih nekoliko, pa čak i nekoliko desetina hektara posed dodaju još koju desetinu hektara i time stvore uslove za racionalnu proizvodnju, a i za kakav-takav stimulišući životni standard, naši vlastodršci se "češljaju" smešnim i beživotnim politikantskim frazama! Naše školstvo, takođe, još školuje raznorazne "činovnike", umesto da za tog svakog petog budućeg srpskog farmera stvorij ozbiljnu školu, čak i iznad srednjeg nivoa, u kojoj on ne bi učio samo struku, nego - zašto ne - i uspešno bar jedan strani jezik, sticao znanja i potrebe za kulturan i bogat život, agroekonomiju, bio zdravstveno i tehnički pouzdano obrazovan.

Sve više mladih koji ili ostaju ili se vraćaju na pradedovski posed izgrađeni nad nehumanom tehnokratskom civilizacijom to najavljuju ali i očekuju da vlada i tobože "eksperti" planeri svoje lepe fraze zamene konkretnim postupcima.

Prof. Dr. Miodrag D. Ignjatović

JEDAN MINISTAR - NEKOLIKO SAVETNIKA

Glavnoj javnosti je objavio odluku Vlade Srbije po kojoj 23 ministarstva imaju ukupno 57 posebnih savetnika, što u prvi mah nisam poverovao, pa sam odlučio da to proverim.

I zaista, Vlada Srbije je donela odluku o broju posebnih savetnika po ministarstvima i ista je objavljena u Službenom glasniku od 25. maja (u međuvremenu ovaj broj je višestruko uvećan-op.ur.). Takođe, u istom glasniku objavljena je i odluka Vlade Srbije o broju državnih službenika i nameštenika u kabinetima ministara.

To me je navelo na razmišljanje ko je odgovoran za neuspeh ili uspeh ministarstva u svom

radu. Naravno, da se savetnici u javnosti daleko manje pominju od njihovih ministara, ali javnost se pita prvo ko je ko u kabinetima, i drugo, ako prihvatamo da su savetnici ministrima potrebni, koliko ih zaista treba. Šta treba da bude merilo, da li obim posla ili stručnost i sposobnost ministra?! Sve ovo utiče na potrebna finansijska sredstva, odnosno uvećava budžet. Neizbežno je napomenuti da 250 poslanika prima visoke plate za veoma nekvalitetan rad i neozbiljno ponašanje u Skupštini. U skupštinskoj menzi goste li se goste za male pare. Tu su i šefovi poslaničkih klubova i odbora i njihovi zamenici, kao i sekretari Skupštine, pa šefovi raznih kabineta i njihovi po-

moćnici. Svi oni ističu da je upravo njihov posao odgovorniji, pa i plate treba da im budu veće.

To su činjenice, a stalno se zvanično govori da je prioritet smanjenje javne potrošnje. Goto-vo identična situacija je i u javnim preduzećima u kojima direktori imaju velike plate. To je i "razlog" za visoke plate poslanicima jer poslanici više rade od direktora javnih preduzeća, kako nas ubeđuju naši izabranici.

Konačno, nije čudo zašto se planira budžet od oko 3,7 milijardi dinara za rad Skupštine, a tek koliko će trebati ukupno para za ostale potrebe države.

R. Dubičanin

LJUDI PROTIV GRANICA

Obeležena „evropska nedelja mladih“

Predsednik pokrajinske vlade Bojan Pajtić otvorio je 19. avgusta u IV APV drugi omladinski festival „Evropska nedelja mladih u Novom Sadu“. U skladu sa ovogodišnjim sloganom „Ljudi protiv granica“, Pajtić je na otvaranju festivala istakao da „nema ništa lo-gičnije nego govoriti u isto vreme o spoljnim i o unutrašnjim granicama, o viznom režimu i o savladavanju predrasuda i borbi protiv šovinizma, otvaranjem vidika kod mladih ljudi“.

Šovinizam i predrasude su posledice nepoznavanja onog drugog, oni su bolesti koje se leče tako što se suočite s uzročnicima koji predstav-

ljaju strah od drugog, nepoznavanja drugih naroda i drugih država, poručio je Pajtić. On je izrazio žalost što naši mladi ljudi nisu u

prilici da slobodno putuju Evropom i precizirao da preko 70 odsto studenata iz Srbije nije imalo prilike da otputuje u inostranstvo.

„Evropska nedelja mladih u Novom Sadu“, trajala je do 26. avgusta i imala je za cilj da na jednom mestu okupi mlade ljude koji će međusobno diskutovati o uzajamnoj vezi između ljudi, granica i obrazovanja. U Novom Sadu boravilo je tom prilikom oko 100 mladih ljudi iz 22 zemlje Evrope.

Evropska nedelja je prvi tematski festival u Srbiji, to je rezultat entuzijazma studenata Fakul-

teta tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu i želje da se iskaže jasan stav o budućnosti jedne generacije, nastao na desetogodišnjoj tradiciji omladinskih festivala u Evropi (Pečuj, Temišvar, Ilmenau, Ajndhoven, Maribor, Greifswald, Trondhjem).

VIŠEGRADSKI FOND NUDI STIPENDIJE I GRANTOVE

U Izvršnom veću Vojvodine, 07. avgusta 2007. dr Zoltan Jegeš, pokrajinski sekretar za obrazovanje i kulturu održao je konferenciju za štampu, povodom razgovora sa predstavnicima Međunarodnog Višegradskog Fonda (IVF). Na konferenciji su bili njegova ekscelencija Šandor Pap, ambasador Republike Mađarske u Srbiji, Krištof Foraj, izvršni direktor IVF i Rene Kuba-

šek, zamenik izvršnog direktora IVF, te predstavnici Univerziteta u Novom Sadu. Međunarodni Višegradski Fond osnovale su četiri evropske zemlje - Češka, Mađarska, Poljska i Slovačka - 2000. godine u Bratislavi. Fond promoviše neposredniju saradnju i razvoj zemalja osnivača kroz podršku zajedničkim kulturnim, naučnim i projektima u obrazovanju, kao i međugraničnoj saradnji i turističkoj promociji.

ODRŽANE SLOVAČKE NARODNE SVEČANOSTI

75 godina Matice slovačke

Povodom obeležavanja 75 godina od osnivanja Matice slovačke u Jugoslaviji, pokrajinski sekretar za nauku i tehnološki razvoj prof. dr Dragoslav Petrović priredio je, 02. avgusta, prijem za predstavnike Matice slovačke, Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine, Matice srpske i Skupštine i Izvršnog veća AP Vojvodine. Na svečanosti je potpisan Ugovor o sufinansiranju aktivnosti Matice slovačke u 2007. godini.

46. Slovačke narodne svečanosti, održane su od 3. do 5. avgusta u Bačkom Petrovcu. Tom prigodom u Izvršnom veću AP Vojvodine održana je konferencija za novinare. O programu najznačajnije slovačke manifestacije govorila je predsednica Nacionalnog saveta Slovaka

Ana Tomanova Mankanova, predsednik Opštine Bački Petrovac dr Jan Sabo i v.d. predsednik Matice Slovačke u Srbiji Branislav Slivka. Najveća manifestacija Slovaka na ovim prostorima, „Slovačke narodne svečanosti“, završena 05.08. u Bačkom Petrovcu.

Bila je ovo prilika da se obeleži i 75. godina od osnivanja Matice slovačke i podseti na njenu osnovnu ideju i misiju, a to je da neguje i očuva tradiciju, jezik, kulturu, književnost i društveno - istorijsko nasleđe Slovaka. Slovačke narodne svečanosti otvorio je u petak republički ministar kulture Vojislav Brajović, a nakon otvaranja održan je koncert folklornog ansambla „Doprava“ iz Bratislave. Tokom trodnevne manifestacije organizovani su

brojni kulturno - umetnički, zabavni i sportski programi. Pažnju brojnih posetilaca privukao je Vašar umetnosti, koji je održan u subotu u „Vrbari“, gde je prikazano kako Slovaci čuvaju svoju tradiciju.

EFIKASNIJA ZAŠTITA PRAVA GRAĐANA

Veća efikasnost u rešavanju problema građana u oblasti ostvarivanja zaštite ljudskih prava je najvažniji zajednički cilj u predstojećoj saradnji institucija Pokrajinskog ombudsmana i Zaštitnika građana Republike Srbije. Ovo su na konferenciji održanoj 21. avgusta u Novom Sadu istakli pokrajinski i republički ombudsmeni dr Petar Teofilović i Saša Janković.

Obzirom da je funkcija Zaštitnika građana Republike Srbije tek nedavno uspostavljena, zajednička konstatacija bila je da će iskustva Pokrajinskog ombudsmana imati značajnu ulogu u planiranju budućih aktivnosti republičke kancelarije. Zaštitnik građana Republike Srbije Saša Janković posebno je istakao zadovoljstvo što je Novi Sad prvi grad koji je obišao u okviru svoje nove funkcije, kao i da se današnji susret sastojao od razmene osnovnih informacija i bližeg upoznavanja sa načinom rada i saradnje koji

očekuje ove dve institucije. Kako je Janković istakao još uvek su toku rešavanja pitanja tehničke prirode, koja treba da omoguće što kvalitetnije uslove rada kancelarije republičkog ombudsmana.

Dr Petar Teofilović je objasnio da su se u današnjem razgovoru zadržali i na razmatranju načina oko budućeg preraspodeljivanja predmeta kod pozitivnih sukoba nadležnosti.

Na konferenciji je još bilo reči o tome kako je još uvek u našem društvu nedovoljno razvijena svest o značaju uloge institucije ombudsmana, kao i o nedovoljnoj primenljivosti teorije u praksi, koja se spotiče o krnje propise ili njihovu nedovoljnu primenu. Tom prilikom je istaknuto da postoji niz nerešenih i otvorenih pitanja koje u različitim oblastima muče naše građane, a ombudsmeni su se na interesovanje predstavnika medija trudili da objasne i dokle seže njihova zakonodavna

inicijativnost. Kako su istakli, najvažnije je kada se uspešno obavi podsticanje nadležnih organa da ostvare svoje obaveze. Takođe, institucija ombudsmana može pokrenuti i donošenje zakona koji treba da posluže kvalitetnom ispunjavanju obaveza, koje su u interesu građana i njihovog ostvarivanja osnovnih ljudskih prava.

PRIJEM POLAZNIKA LETNJE ŠKOLE SRPSKOG JEZIKA

Pokrajinski sekretar za obrazovanje i kulturu dr Zoltan Jegeš primio je, 01. avgusta 2007. god. u Izvršnom veću Vojvodine grupu inostranih studenata koji na Univerzitetu u Novom Sadu, u okviru Međunarodne letnje škole, pohađaju kurs srpskog jezika, kulture i istorije. Studenti su došli iz dvadeset zemalja, od Koreje do Kanade i SAD.

ZARADE OBUZDANE U Republici pad u Pokrajini rast zarada

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2007. godine, iznosila je 38712 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u junu 2007. godine, nominalno je manja za 0,52 %, a realno je manja za 0,22%. U isto vreme prosečna zarada isplaćena u AP Vojvodini bila je 39265 dinar ili 0,66% više nego u junu.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2007. godine, iznosila je 27752 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u junu 2007. godine, nominalno je manja za 0,47%, a realno je manja za 0,17%. U Vojvodini je ta zarada iznosila 29291 dinar ili 0,61% više nego u prethodnom mesecu.

Prosečne zarade po zaposlenom - jul 2007.

	Zarada			Zarada bez poreza i doprinosa		
	Republika Srbija			Republika Srbija		
	Ukupno	Centralna Srbija	Vojvodina	Ukupno	Centralna Srbija	Vojvodina
	38712	38509	39265	27752	27615	28123
Obrazovanje	40859	40996	40524	29206	29291	28999

PLATE RASLE IZNAD MOGUĆNOSTI U Vojvodini plate sporije rasle Period januar 2007 – jul 2007.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar – jul 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - jul 2006. godine, nominalno je veća za 23,22%, a realno je veća za 18,48%. U pokrajini Vojvodini ova je zarada porasla za 21,09% što je manje, za gotovo 3% i od republičkog proseka i od proseka u centralnoj Srbiji gde je zabeležen rast od 24,01%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar – jul 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar - jul 2006. godine, nominalno je veća za 29,11%, a realno je veća za 24,14%. U Vojvodini je ta zarada bila za 2% niža, odnosno bila je za 27,10% viša nego u periodu jan-jul 2006. god. U centralnoj Srbiji je indeks neto zarada u posmatranom periodu iznosio 29,86% ili 2,76% više nego li u APV.

Indeksi nominalnih zarada

	VII 2007/ VI 2007	VII 2007/ XII2006	VII 2007/ VII 2006	VII 2007/ Ø 2006	I-VII 2007/ I-VII 2006	I-VII 2007/ Ø 2006
Rep. Srbija	99,48	93,75	121,97	121,95	123,22	115,87
Cent. Srbija	99,04	93,5	122,17	122,22	124,01	116,6
Vojvodina	100,66	94,42	121,42	121,22	121,09	113,92

Indeksi nominalnih zarada bez poreza i doprinosa

	VII 2007/ VI 2007	VII 2007/ XII2006	VII 2007/ VII 2006	VII 2007/ Ø 2006	I-VII 2007/ I-VII 2006	I-VII 2007/ Ø 2006
Rep. Srbija	99,53	98,18	127,45	127,85	129,11	121,42
Cent. Srbija	99,13	97,93	127,4	128,08	129,86	122,13
Vojvodina	100,61	98,85	127,56	127,2	127,1	119,52

Indeksi realnih zarada

	VII 2007/ VI 2007	VII 2007/ XII2006	VII 2007/ VII 2006	VII 2007/ Ø 2006	I-VII 2007/ I-VII 2006	I-VII 2007/ Ø 2006
Rep. Srbija	99,78	90,93	117,17	115,81	118,48	111,52
Cent. Srbija	99,34	90,78	117,58	116,29	119,13	112,22
Vojvodina	101,06	91,4	116,19	114,79	116,54	109,43

Indeksi realnih zarada bez poreza i doprinosa

	VII 2007/ VI 2007	VII 2007/ XII2006	VII 2007/ VII 2006	VII 2007/ Ø 2006	I-VII 2007/ I-VII 2006	I-VII 2007/ Ø 2006
Rep. Srbija	99,83	95,23	122,43	121,42	124,14	116,86
Cent. Srbija	99,43	95,08	122,62	121,86	124,75	117,55
Vojvodina	101,01	95,69	122,07	120,45	122,33	114,81

PERIOD JUL 2006 -JUL 2007.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u julu 2006. godine, nominalno je veća za 21,97 %, a realno je veća za 17,17%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u julu 2007. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u julu 2006. godine, nominalno je veća za 27,45%, a realno je veća za 22,43%.

Prosečne zarade po zaposlenom - jul 2007.

	Prosečna zarada		Indeksi nominalnih zarada VII 2007		Proseč. zarada bez poreza i doprinosa		Indeksi nominalnih zarada bez poreza i doprinosa VII 2007	
	VII 2007	I - VII 2007	VII 2007/VI 2007	I-VII 2007/I-VII2006	VII 2007	I-VII 2007	VII 2007/VI 2007	I-VII 2007/I-VII2006
Rep. Srbija	38712	36782	99,48	123,22	27752	26357	99,53	129,11
Centr. Srbija	38509	36738	99,04	124,01	27615	26332	99,13	129,86
Vojvodina	39265	36900	100,66	121,09	28123	26425	100,61	127,10
Severnobački	35447	34217	99,91	118,00	25474	24636	99,87	124,63
Sred. banatski	35356	33841	100,24	118,79	25338	24246	100,15	124,83
Sev. banatski	35689	33947	98,89	121,31	25690	24358	99,11	127,50
Juž. banatski	40418	37804	98,30	121,51	28885	27029	98,13	127,31
Zapadnobački	37799	34196	102,36	122,33	27026	24498	102,03	128,38
Južnobački	42066	40187	99,90	120,49	30108	28743	99,95	126,23
Sremski	39828	34843	108,18	125,62	28536	24952	108,08	132,17

VOJVODANI U „ZLATNOJ” SREDINI

Beočinci najbogatiji

U drugom kvartalu ove godine, „najdeblje novčanike“ su imali Beočinci i Surčinci. Uz njih su stanovnici najveće srpske opštine – Novobeogradani. Zatim slede građani Kosijerica, Sme-

dereva, pa opet Beogradani iz opština Vračar i Stari Grad. Iako beleže izvestan pad, ipak su se među deset najbogatijih našli i Apatinci na 9-tom. Na 10-tom mestu su građani Lajkovca.

Belopalančani najsiromašniji

Među onima koji se ne mogu pohvaliti svojim zaradama i koji imaju najlošiji standard nalaze se i Vojvodani iz Plandišta. Oni su deseti gledano od kraja liste najbogatijih. Iza

njih se još nalaze građani Ivanjice i Blaca. Na samom začelju se nalaze Belopalančani sa prosekom plata u II kvartalu ove godine od svega 10276 dinara.

DA LI UČENICI PRVOG I DRUGOG RAZREDA GIMNAZIJE MOGU DA PUTUJU U INOSTRANSTVO?

PITANJE: Da li prilikom upisa u školu radi dokvalifikacije za obrazovni profil propisan za slabovide i slepe kandidat treba da pribavi novo rešenje o razvrstavanju, ako je školske 2005/2006. godine stečeno u istoj školi srednje obrazovanje u trogodišnjem trajanju?

ODGOVOR: Odredbom člana 91. stav 2. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03 – ispravka, 58/04, 62/04 – ispravka, 79/05 – dr. zakon i 101/05 – dr. zakon) propisano je da nakon stečenog srednjeg obrazovanja, a radi prekvalifikacije, dokvalifikacije, specijalističkog i majstorskog obrazovanja, u srednju školu može da se upiše lice, u skladu sa posebnim zakonom. Poseban zakon je Zakon o srednjoj školi („Službeni glasnik RS“, br. 50/92, 24/96, 23/02, 25/02 – ispravka, 62/03 – dr. zakon, 64/03 – ispravka i 101/05 – dr. zakon).

Odredbama člana 46. stav 3. Zakona uređeni su uslovi i postupak za dokvalifikaciju. Učenik upisan u školu radi dokvalifikacije polaže dopunske ispite iz predmeta čiji sadržaji nisu pretežno isti, iz predmeta koji nisu bili utvrđeni nastavnim planom i programom i ispite završnog razreda, o čemu odluku donosi nastavničko veće škole.

Upis vanrednih učenika u školu, između ostalog, radi dokvalifikacije vrši se uz saglasnost Ministarstva, a po osnovu ovlašćenja sadržanog u odredbi člana 41. stav 4. Zakona o srednjoj školi.

Nema pravnog osnova da škola zahteva, osim javnih isprava o stečenom srednjem obrazovanju u trogodišnjem trajanju za učenike sa smetnjama u razvoju, novo rešenje o razvrstavanju učenika – kandidata koji podnosi zahtev za odobravanje upisa u školu radi dokvalifikacije, osim ako je došlo do pozitivne promene kada prestaje osnov za razvrstavanje.

PITANJE: Da li rešenje suda dokazuje stečeno obrazovanje?

ODGOVOR: Članom 103. Zakona o srednjoj školi („Službeni glasnik RS“, br. 50/92, 24/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03 i 101/05) propisano je da lice koje nema javnu ispravu o završenom školovanju, a evidencija o tome, odnosno arhivska građa je uništena ili nestala, može da ponese zahtev opštinskom sudu na čijem području je sedište ili je bilo sedište škole, radi utvrđivanja završenog školovanja. Zahtev sadrži dokaze na osnovu kojih može da se utvrdi da je to lice završilo školu i potvrdu da je evidencija, odnosno arhivska građa uništena ili nestala. Potvrdu da je arhivska građa uništena ili nestala izdaje škola u kojoj je lice steklo obrazovanje ili druga organizacija koja je preuzela evidenciju, odnosno arhivsku građu. Ako takva organizacija ne postoji, potvrdu izdaje Ministarstvo prosvete.

Članom 104. Zakona propisano je da rešenje o utvrđivanju stečenog obrazovanja licu iz člana 103. ovog zakona donosi opštinski sud u vanparničnom postupku, na osnovu pismenih dokaza. Rešenje sadrži: naziv i sedište škole u kojoj je stečeno obrazovanje, ime i prezime lica, a za udate i devojačko prezime, ime oca i majke, datum i mesto rođenja i prebivalište lica i stepen stručne spreme koje je lice steklo.

Rešenje kojim se utvrđuje stečeno obrazovanje zamenjuje javnu ispravu koju izdaje škola.

PITANJE: Da li je propisima iz oblasti srednjeg obrazovanja utvrđena školska sprema za organizatora praktične nastave?

ODGOVOR: Članom 110. Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS“, br. 62/03, 64/03, 58/04 i 62/04), propisan je stepen školske spreme za nastavnika, stručnog saradnika, vaspitača u domu srednje škole i pomoćnog nastavnika, a vrstu obrazovanja propisuju ministar prosvete i sporta odgovarajućim pravilnicima za gimnaziju, odnosno srednju školu po područjima rada.

Poslovi organizatora praktične nastave nisu poslovi nastavnika, stručnog saradnika ili pomoćnog nastavnika, te stepen i vrsta školske spreme za obavljanje ovih poslova nisu propisani Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i odgovarajućim pravilnicima o vrsti stručne spreme nastavnika, stručnih saradnika i pomoćnih nastavnika.

Članom 7. Pravilnika o ceni usluga srednje škole („Službeni glasnik RS“, broj 35/93), propisano je da se broj izvršilaca na organizaciji praktične nastave u stručnoj školi utvrđuje na osnovu broja odeljenja u školi i u zavisnosti od broja područja rada, da li se nastava izvodi u školskoj radionici i dr.

Prema tome, u nadležnosti je stručne škole, koja prema Pravilniku o ceni usluga srednje škole ima organizatora praktične nastave, da svojim aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta propiše stepen i vrstu školske spreme za organizatora praktične nastave, a u skladu sa zahtevima posla koje obavlja.

PITANJE: Da li profesor politehničkog vaspitanja i obrazovanja ima

odgovarajuću propisanu vrstu obrazovanja za nastavnika Tehničkog crtanja sa nacrtom geometrijom u stručnoj školi?

ODGOVOR: Pravilnikom o vrsti stručne spreme nastavnika, stručnih saradnika i pomoćnih nastavnika u stručnim školama („Prosvetni glasnik“, br. 5/91, 1/92, 21/93, 3/94, 7/96, 7/98, 3/99, 6/01, 3/03, 8/03, 11/04, 5/05 i 6/05) propisano je da profesor politehničkog vaspitanja i obrazovanja može da izvodi nastavu i druge oblike obrazovno-vaspitanog rada iz predmeta:

- 1) Tehničko crtanje u području rada Hemija i nemetali;
- 2) Tehničko crtanje i Tehničko crtanje i mašinski elementi u području rada Hemija i nemetali, grupa – Gumari i plastičari;
- 3) Tehničko crtanje i Tehničko crtanje i mašinski elementi u području rada Hemija i nemetali, grupa – Keramičari i proizvođači građevinskog materijala;
- 4) Tehničko crtanje i mašinski elementi u području rada Hemija i nemetali, grupa – Staklari.

PITANJE: U kojim srednjim školama i iz kojih predmeta može da izvodi nastavu diplomirani biohemičar?

ODGOVOR: Pravilnikom o vrsti stručne spreme nastavnika, stručnih saradnika i pomoćnih nastavnika u gimnaziji („Službeni glasnik RS – Prosvetni glasnik“, broj 5/90 i „Prosvetni glasnik“, br. 5/91, 1/92, 3/94, 7/96, 7/98, 3/99, 4/99, 3/03, 4/04, 11/04 i 5/05) nije propisan stručni naziv diplomirani biohemičar ni za jedan predmet koji se pohađa u gimnaziji.

Na osnovu Pravilnika o vrsti stručne spreme nastavnika, stručnih saradnika i pomoćnih nastavnika u stručnim školama („Prosvetni glasnik“, br. 5/91, 1/92, 21/93, 3/94, 7/96, 7/98, 3/99, 6/01, 3/03, 8/03, 11/04, 5/05 i 6/05) diplomirani biohemičar može da izvodi nastavu i druge oblike obrazovno-vaspitanog rada u stručnim školama, i to iz predmeta:

- 1) Biohemije u području rada Poljoprivreda, proizvodnja i prerada hrane;
- 2) Biohemije i Mikrobiologije u području rada Hemija i nemetali;
- 3) Medicinske biohemije u području rada Zdravstvo i socijalna zaštita.

PITANJE: Da li nastavnik praktične nastave može da bude koordinator praktične nastave i da ima dodatak na platu od 8 odsto?

ODGOVOR: Koordinator praktične nastave nije propisan podzakonskim aktom o vrsti obrazovanja nastavnika, stručnih saradnika i pomoćnih nastavnika u stručnim školama.

Ako postoji potreba za takvim radnim mestom, direktor će ga urediti aktom o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta škole.

Pravilnikom o ceni usluga srednje škole („Službeni glasnik RS“, broj 35/93), propisano je pod kojim uslovima se i za koji procenat radnog vremena obezbeđuju u budžetu sredstva za koordinatora praktične nastave u stručnoj školi.

Uredbom o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama („Službeni glasnik RS“, br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05, 26/05, 81/05, 105/05, 109/05, 27/06, 32/06, 58/06) propisani su koeficijenti za obračun plata zaposlenih, između ostalih, i u srednjim školama. Članom 3. tačka 3. podtačka 1) alineja 3. Uredbe propisano je da se koordinatoru praktične nastave uvećava koeficijent za 8 odsto.

PITANJE: Da li učenici prvog i drugog razreda gimnazije mogu za prolećni raspust, letovanje i zimovanje da putuju u inostranstvo?

ODGOVOR: Pravilnikom o izmeni Pravilnika o nastavnom planu i programu za gimnaziju („Službeni glasnik RS – Prosvetni glasnik“, broj 5/90 i „Prosvetni glasnik“, broj 6/06), u delu: Osnove vaspitnog rada u gimnaziji, poglavlje: Ostvarivanje vaspitnog cilja i zadatka u vannastavnim aktivnostima, odeljak: Fakultativne vannastavne aktivnosti, pododeljak: Ekскурzije, izvršena je promena Ekскурzije, a uvedeni su i izleti, zimovanja, letovanja i kampovim.

Putni pravci, objekti, manifestacije, krajevi i predeli koji treba da se posete, određuju se u skladu sa ciljem i zadacima putovanja. Ekскурzija se, po pravilu, izvodi u okviru državnih granica.

Ovim pravilnikom propisano je da izuzetno, za učenike trećeg i četvrtog razreda, ekскурzija može da se organizuje u inostranstvo; da može da traje za učenike prvog i drugog razreda – dva do tri dana, a trećeg i četvrtog – do sedam dana.

Na osnovu ovog pravilnika škola ne može da organizuje putovanja u inostranstvo za vreme raspusta, već samo ekскурziju ako je planirana i organizovana na propisan način.

ZBOG NOĆNOG PROVODA RAZOČARANI EU

Najbolji studenti iz Srbije koji su zahvaljujući marljivom radu na fakultetu dobili besplatne vize za obilazak evropskih zemalja, vratili su se, nakon 15 dana, oduševljeni arhitekturom Rima, Beča i Pariza... i preciznošću Evropljana, ali i razočarani u noćni život evropskih metropola. Prenosimo neke karakteristične ocene ovog putešestvija, koje su dali neki od učesnika; Stockholm je prelep. U Skandinaviji se ljudi retko viđaju tokom dana i veoma malo ih sedi po kaficima. Nema velike prisnosti među njima, ali su veoma ljubazni prema turistima. Sve se odigrava prema planu, nema spontanosti ni improvizacije, ali zato nema ni kašnjenja autobusa i vozova. Oduševljen sam le-

potom Beča, ali je noćni život ispod svih očekivanja, gotovo ga i nema. Uveče je prilično mrtvo i u Nemačkoj i u Austriji. Jedino smo u Amsterdamu osetili čari noćnog života. Ipak, oduševljen sam Evropljanima, jer su otvoreniji i mnogo opušteniji od nas".

Studenti su zemlje članice EU posetili u okviru projekta „Putujemo u Evropu”, koji je realizovao Evropski pokret u Srbiji u saradnji sa Skupštinom grada Beograda i ambasadam Austrije u Beogradu. Mladi akademci dobili su džeparac od po 150 evra, inter-rejl karte, studentske kartice EURO26 i ISIC i besplatne jednomesečne multišengen vize za putovanje po Evropi prema sopstvenom izboru.

SVESKA SVAKOM ĐAKU PRVAKU

Koncem „Bambi-Banat” najavio je, da će povodom početka nove školske godine svakom prvaku u Srbiji pokloniti svesku - „Boni Fazoni”. Akcija je organizovana

u okviru kampanje „Sveska svakom prvaku”, koja će obradovati gotovo 90.000 mališana u Srbiji, uključujući i đake na Kosovu i Metohiji i decu ometenu u razvoju.

NA REDU JE AKREDITACIJA FAKULTETA

Postupak akreditacije fakulteta; i državnih i privatnih univerziteta u Srbiji počinje 1. novembra. Do tada fakulteti treba da podnesu svoje zahteve.

Čitav proces trebalo bi da se završi do juna 2009. godine i obavljaje se u četiri ciklusa. Za prvi akreditacioni ciklus prijavilo se 20 fakul-

teta. Za fakultete problem neće biti samo obezbeđivanje novca za akreditaciju, već i prostor, opremljenost i broj studenata. Tako npr. Biološki i Geografski fakulteti godinama čekaju svoje zgrade i teško da će ih dobiti do početka akreditacionog procesa. Akreditaciona komisija

odobrila je dozvole za rad višoj školi za obrazovanje košarkaških trenera „Bam” i Akademiji za diplomatiju i bezbednost.

HRVATSKI I BOŠNJAČKI UČENICI I DALJE RAZDVOJENI!

Iako se BiH obavezala na prestanak segregacije u školama, tzv. „Dve škole pod jednim krovom” i dalje se nalaze u zeničko-dobojskom, srednjobosanskom i hercegovačkom neretvanskom kantonu.

Misija OEBS-a u Bosni i Hercegovini je upozorila da vlasti Federacije BiH nisu ispoštovale

međunarodne obaveze da se od školske 2007/08. godine izvrši integracija 54 bošnjačke i hrvatske osnovne škole koje su do sada potpuno odvojeno funkcionisale u jednoj školskoj zgradi. Razdvajanje učenika na nacionalnoj osnovi predstavlja kršenje zakona BiH i međunarodne obaveze koju

BiH ima, upozoravaju iz OEBS-a i podsećaju da se BiH kada je postala članica Saveta Evrope obavezala na prestanak segregacije u školama.

Svi dosadašnji pokušaji da se hrvatske i bošnjačke osnovne škole ujedine ostali su bezuspešni jer se tome protivi hrvatska strana.

SUĐENJE ZA „INDEKS” NAJVRANIJE KRAJEM GODINE

Okružno javno tužilaštvo u Smederevu podiglo je 17. avgusta optužnicu protiv okrivljenih u aferi „Indeks” na Pravnom fakultetu u Kragujevcu i predalo je Okružnom sudu u tom gradu. Na opširnoj optužnici od 113 strana navedena su imena 41 osobe, od kojih su 23 profesora sa kragujevačkog, be-

ogradskog i niškog Pravnog fakulteta. U istražnom zatvoru nalazi se još šesnaest lica od kojih 13 profesora, a odmah po pristizanju optužnice Krivično veće Okružnog suda je na predlog tužioca donelo odluku da im se pritvor produži za još 30 dana.

Prema dokazima iz šestomesečnog istražnog po-

stupka akteri ove afere se terete za primanje mita i zloupotrebu službenog položaja, kao i za različite vidove saučesništva u kupoprodaji ispita i diploma. Prema predviđanjima predsednika Okružnog suda suđenje najvranije može biti zakazano krajem ove ili početkom iduće godine.

ŠKOLSKE KLUPE SVE PUNIJE

U osnovne škole u Srbiji ove godine upisano je oko 2.080 prvaka više nego prošle. U novu školsku 2007./2008. godinu upisano je 76.080 prvaka, dok je prošle godine bilo oko 74.000 učenika prvog razreda. Ove godine u prvi razred upi-

sana su deca rođena od marta 2000. do marta 2001. godine.

Naredne godine u Srbiji bi trebalo da bude još više prvaka pošto je obavezni predškolski program ove školske godine upisalo oko 78.000 dece.

U prvi razred osnovnih škola u Novom Sadu ove godine je pošlo više od 3.300 dečaka i devojčica.

PRSLUCI U MESTO ŽUTIH MARAMA

Đaci-prvaci u OŠ „Đorđe Natošević”, umesto uobičajenih žutih marama, dobili su fluorescentne prsluke koji su lako uočljivi vozačima i na razdaljini do 80 me-

tara. Škola, inače, ima dobru saradnju sa obližnjom policijskom stanicom, pa saobraćajna policija povremeno kontrolise pešačke prelaze kod škole. Postavljeni su

i „ležeći policajci” koji usporavaju saobraćaj, ali se više polaže na edukaciju učenika o saobraćajnim propisima na časovima tehničkog obrazovanja.

